



תשורה

משמחת נישואין

של

חנוך העניך הכהן וחיה מושקא שי'

ראזענפעלד

כ"ח אדר ה'תשע"ה



פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב מ' **חנוך העניך הכהן** שי' עב"ג הכלה מרת **חיה מושקא** תחי'.

התודה והברכה מובעת בזה לבני משפחתנו, ידידינו ומכרינו שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את צאצאינו שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגו"ר.

בתור הבעת תודה לבבית וכהוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, מוגשת בזה תשורה - מיוסד על הנהגתו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ שחילק 'תשורה' בחתונת הרבי - הכוללת: א) צילום התשורה שחולקה בחתונת הרבי (שנערכה בי"ד כסלו תרפ"ט בוורשה). ב) תיאור חגיגת הבר מצוה של הרבי. ודבר בעיתו הוא, באשר בעוד ימים ספורים, ביום הבהיר י"א בניסן שנה זו, ימלאו 100 שנה לחגיגת הבר מצוה של הרבי. התיאור המופיע כאן (בלה"ק ובאנגלית) הוא חלק מתוך חוברת חדשה שהו"ל דוד הכלה הרה"ת ר' שניאור זלמן הרצל, ותודתנו נתונה לו. ג) מכתבי קודש מכ"ק אדמו"ר מהורי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להורי וזקני סב החתן הרה"ח ר' לימא מינקאוויטש, וסיפור הרקע שמאחורי המכתבים.

הא-ל הטוב הוא יתברך יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאלופות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית שנזכה לעבור משמחה זו לשמחה העיקרית "שמחת עולם על ראשם", ומלכנו משיחנו בראשנו בגאולה האמיתית והשלימה.

משפחות

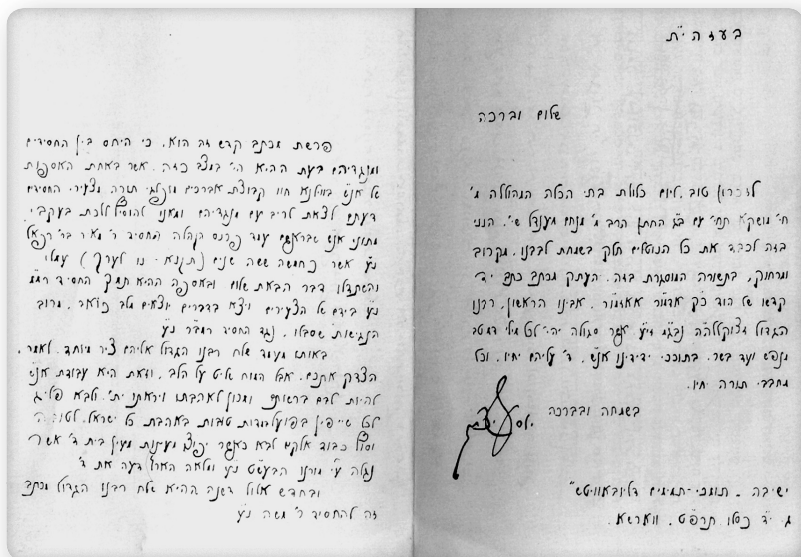
ראזענפעלד - יוניק

The Memento distributed at the Rebbe's wedding

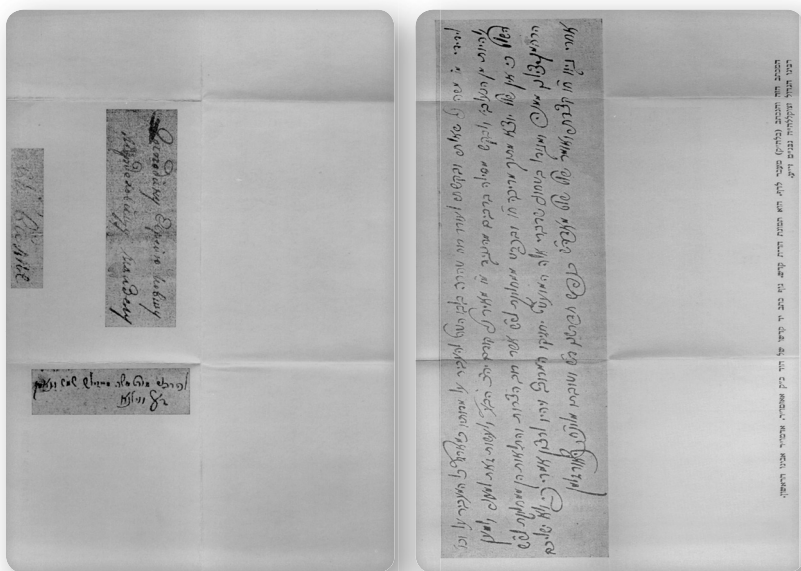
באמצע סעודת החתונה של הרבי, בי"ד כסלו תרפ"ט, שעה שהסיבו המסובים ליד השולחנות הערוכים, ציזה הרבי הריי"צ לאחד מתלמידי התמימים, לחלק בשמו, לכל אחד ואחד מהמסובים, תשורה מיוחדת:

גיליון שנכפל לשלושה חלקים. מצדו האחד של הגיליון נדפס צילום "תמונת הדרת-קודש. גוף כתב יד קדשו של כ"ק אאזמו"ר. אדמו"ר אבינו הראשון. רבינו הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע", ומצדו השני, כלפי חוץ, נדפסו שלושה צילומי קטעים קטנים, האחד - כתוב בלשון הקודש - אף הוא בגוכי"ק של אדמו"ר הזקן. השניים האחרים נכתבו ברוסית על-ידי אדם אחר.

לגיליון זה צורף גיליון נוסף שנכפל לשנים: מצד ימין נדפס צילום מכתבו של הרבי הריי"צ - הכתוב בכתב ידו של אחד המזכירים וחתום בגוכי"ק של אדמו"ר הריי"צ - בו הוא מודיע כי מכתב של אדמו"ר הזקן שראה לכבד בו "את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק .. אשר סגולה יהי



חנוך העניך הכהן וחיה מושקא שיחיו ראזענפעלד



לידידי מו' משה נ"י שאלתי ובקשתי לעורר רוח טהרה בבלבו הט[ת]ור[ה] להעביר על מידותיו כמאזר"ל כל המעביר על וכו' ולהיות מן הנעלבנים] ולבקש מחילה ברבים מהנגיד מו' מאיר נ"י קודם יה"כ הבע"ל [יום הכיפורים הבא עלינו לטובה] ולעשות זאת למעני ולמען השלום] כי אין שלו' יוצא מתוך מריבה ח"ו ובפרט ממחלוקת לש"ש [לשם שמים] אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לש"ש הרחמן יצילנו מנמנה ומגודל בטחוני שדברי אלה המועטים] יחזיקו המרובים] ויהיו לרצון אמרי פי ולא ישליכם אחרי גיוו ח"ו קיצרתי ואומר שלו' שלו' מאדה"ש [מאזון השלום] כנפש תדרשנו ד"ש [דורש שלומן] וטובתו מלונ"ה [מלב ונפש חפצה] שניאור זלמן

תרגום הכיתוב בתמונה הימנית למעלה - בגוף כתב יד קודש אדמו"ר הזקן: להרבי מו"ה מייזליש שמש ונאמן דק[ה]לת] ווילנא. שלוש השורות הנוספות, בצד שמאל, בשפה הרוסית, נכתבו על-ידי אחר: לאדון יהודי משה מורדוכוביץ [בן מרדכי] מייזליש בוילנא

לכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, בתוככי ידידינו אנ"ש, ד' עליהם יחיו, וכל מחבבי תורה יחיו". בצד השמאלי של הגיליון, נדפסה פשר פתשגן הכתב - אף זאת בצילום כתב-ידו של אותו מזכיר - בו מפרט הרבי את הנסיבות בגללן שלח רבינו הגדול את מכתבו הנ"ל.

בנוסף לחלוקת ה'תשורה' בעת החתונה, שלח הרבי הריי"צ 'תשורה' זו לכמה מחסידיו, וכלשון הרבי באחד ממכתביו: "... אשר כ"ק מו"ה אדמו"ר" שלחו בתור מתנה לחסידים ואנ"ש בקשר עם חתונתי".

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

Letters of the Rebbe

יזניק - שפערלין - אנווערס - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסערען פארקוויי
ברוקלין, נ. י.
בי"ה, טו' נטלו תשס"א
ברוקלין, נ. י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' דובער שי'
ובי"ג תי'

שלום וברכהו

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום יג' טבת הבע"ל,

הנני בזה להגיע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושחתי בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

ראזנפלד-מינקאוויץ-

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסערען פארקוויי
ברוקלין, נ. י.
בי"ה, טו' מני"א תשס"ט
ברוקלין, נ. י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' שלום דובער שי' הכהן
ובי"ג תי'

שלום וברכהו

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום י"ז אלול הבע"ל,

הנני בזה להגיע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושחתי בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

חגיגת הבר מצוה של הרבי

ערב שבת הגדול

ביום השישי ערב שבת קודש פרשת צו, שבת הגדול, ה'תרע"ה, מלאו שלוש עשרה שנה לבנו של רב העיר יקטרינוסלב שכבר הפך והיה לגאון עולם בזכות עצמו.

למרות שלא הרבה פרטים ידועים לנו מחגיגת הבר מצוה, אבל מתיאורים קצרים שונים, שנתגלו במשך השנים זעיר פה זעיר שם, קמה ועולה תמונה מעניינת של נער צעיר וקדוש משכמו ומעלה, אשר חרף הנהגתו בדרך של "הצנע לכת עם ה' אלקיך" יכלו הקרובים אליו לראות כי נועד הוא לגדולות.

.

עקב הקביעות של שנת תרע"ה שיום הבר מצוה חל ביום שישי, נחגגה סעודת הבר מצוה ביום השבת קודש - שבת הגדול - ונמשכה גם במוצאי השבת, אור ל"ג בניסן - יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק שעל שמו אף נקרא חתן הבר מצוה.

משתתפים רבים בשמחה

בחגיגת הבר מצוה השתתפו רבים מתושבי העיר ומנכבדי העדה. מהמתואר בספר 'רשימת ענינים וסיפורים' עולה שאף זקנו של חתן הבר מצוה (אביו של רבי לוי יצחק) הר"ר ברוך שניאור שניאורסאהן הגיע ליקטרינוסלב - לאחר תקופה ממושכת בה שהה בליובאוויטש במחיצת הרבי הרש"ב - כדי להשתתף בשמחת כניסת נכדו לעול המצוות.

(1) 'רשימת ענינים וסיפורים' עמוד קכב ועמוד 12.

ברכתו הקדושה של הרבי הרש"ב

מענק רוחני נשגב נשא עמו הסבא הר"ר ברוך שניאור שניאורסאהן מהעיירה ליובאוויטש על מנת למוסרה לחתן הבר מצוה - הלא היא ברכתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר הרש"ב:

בעת שהותו של הר"ר ברוך שניאור במחיצת הרבי הרש"ב, שנהג לקרבו בקירובים מיוחדים, הזכיר לפניו את נכדו וביקש לקבל את ברכתו הקדושה לרגל הגיעו למצוות.

על בקשתו ועל הברכה הקדושה שהעניק הרבי הרש"ב לנער הבר מצוה אנו קוראים ביומנו של הסבא²:

"במוצאי שבת קודש הייתי בהחדר בעת שאכל כבוד קדושתו סעודת מלוה מלכה. דיברתי עמו אודות . . ואודות הבר מצוה שיהיה בעזרת השם יתברך לנכדי מנחם מענדל שי' בן בני לוי'ק שי', בי"א ניסן הבא עלינו לטובה אי"ה, שיברך אותו שישתעבדו מוחו ולבו להשם יתברך על-ידי הנחת התפילין שלו. ועוד דברים.

אחר-כך אמרתי לו: זאיט גיזונט [=תהיו בריאים], ונתן לי כ"ק ידו הק' ואמר:

"פארט גיזונטערהייט, השי"ת זאל העלפין עס זאל זאין א כשר'ער פסח, מ'זאל זיך זעהן גיזונטערהייט, גריסט דעם שווער, לויק'ן, השי"ת זאל אים העלפן אז ער, דאס הייסט מענדל, [זאל זיין] אן ערליכער איד, ער זאל האבן נחת פון אים, און פון די אנדערע קינדער אויך".

[=סעו לשלום. השם יתברך יעזור שיהיה פסח כשר, שנתראה בשלום, תמסרו פרישת שלום לחותנכם [הרה"ח ר' זלמן חייקין], ללויק'ן [הרה"ק לוי יצחק (בנו של כותב יומן זה - הר"ר ברוך שניאור)]. השי"ת יעזור לו, למענדל [הרבי מה"מ], שיהיה יהודי תמים, ושיהיה לו [לרבי לוי יצחק] נחת ממנו וגם משאר בניו].

ובזה נפרדתי מאתו לשלום."

(2) דברים אלו כתב ביום כ"א אדר תרע"ה, ונדפסו ב'רשימת ענינים וסיפורים' שם עמוד קכב.

חנוך העניך הכהן וחייה מושקא שיחיו ראזענפעלד

מצוייד בברכת הרבי נסע להשתתף בחגיגת הבר מצוה תוך כדי שמאחל לעצמו לשוב בקרוב לליובאוויטש, וכפי שרשם ביומנו: "השם יתברך יזכני עוד להיות בקרוב בליובאוויטש"...

"אירוע של התרוממות גדולה"

את התיאור המהימן ביותר מאשר אירע בחגיגה עצמה, אנו מוצאים ביומנה של האם הדגולה, הרבנית חנה. אודות חגיגת הבר מצוה כתבה פעמיים, פעם אחת ב"ח ניסן תשי"א ופעם נוספת בראש חודש אדר א' תשי"ט. נפתח במה שכתבה בשנת תשי"ט, בו מופיע גם רקע כללי למעמד³:

" . מאחר שבשבוע זה התקיימה שמחת בר מצוה אצל אחד ממכרינו⁴, הזכיר לי הדבר את שמחת בר-המצוה של בני בכורי שליט"א. מתוך בריאות והצלחה.

כל חגיגות בר המצוה של ילדינו יפות היו, אך זו שלו, היתה משהו אחר, בלתי רגיל, אירוע של התרוממות גדולה ("עפעס באזונדערס, ניט געוויינליך, עפעס מיט א גרויסע התרוממות"). היתה זו השמחה הראשונה במשפחתנו. היחס אל בעלי ז"ל היה טוב מאד... היה זה אחרי חבלי הלידה של הרבנות, והתנגדותם של הלא-חסידים ושל הציונים לליובאוויטש, שהם ראו בבעלי את מייצגה, ולכן לא רצו לאפשר לו להתמנות לתפקיד. אולם באותה שעה מלאו כבר שבע שנים למגורנו בעיר, והצד שלנו היה גאה בכל מה שנעשה בעיר על-ידי בעלי, ואילו הצד שכנגד – לעתים קרובות היכה על חטא. היתה זו איפא, הזדמנות לשני הצדדים להפגין את רגשותיהם.

עבור ידידינו הקרובים היתה זו שמחה אמיתית, אחוות-רעים מענגת, טעם מחיה-נפשות, כפי שאני נזכרת עתה.

החגיגה התקיימה בשבת, והשתתף בו ציבור גדול. היתה לנו אז דירה גדולה, וכל החדרים היו – כפי שנהוג לומר – דחוסים. מרוב צפיפות היו חלק מהמשתתפים עוזבים את המקום, וחדשים היו מגיעים. גם אצלי היו נשים ומספר ניכר של צעירות, ומכל מין היו מכל שכבות הציבור.

(3) יומן 'רשימת זכרונות' הרבנית חנה, חוברת לט עמוד 9.

(4) כנראה הכוונה לבר מצוה של הת' שלום ישראל חודוקוב, שהתקיימה בכ"ב שבט תשי"ט.

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

האירוע התחיל מסתמא בשעה שתים-עשרה – מובן שכבר אינני זוכרת בדיוק – אחרי התפילה בבית הכנסת. הגברים ישבו באולם הגדול ואנו הנשים היינו בחדר- האוכל הגדול.

כמובן, השלחנות היו ערוכים בהרחבה, הן אצל הגברים, והן אצלנו – כלומר אצל הנשים".

דרשה בנגלה ובנסתר

על דרשת הבר מצוה כותבת הרבנית חנה⁵:

"בחגיגת הבר מצוה שלו - אני מאמינה שהוא זוכר, מן הסתם, את הדברים שנשא. כמדומתני שנשא שתי דרשות - בנגלה ובנסתר.

בחגיגה השתתף ציבור גדול מאוד. היו לנו ידידים טובים רבים, ומלבד זאת - היתה זו תקופת נצחונם של החסידים בעניין הרבנות, בכך שמועמד חסידי כה מובהק התקבל לרב העיר, ולכן הגיעו לחגיגת הבר מצוה אנשים רבים, גם כאלה שלא הוזמנו.

חגיגת הבר מצוה התקיימה בשבת, וההתוועדות נמשכה עד אחרי הבדלה. אני עצמי לא הייתי בחדר שבו נישאו הדרשות, אבל הכל התהלכו בהתפעלות מתוכנן, התפעלות שלא ניתנת לתיאור".

פעולת הדרשה

מוסיפה הרבנית וכותבת ברשימת זכרונותיה⁶:

"אני זוכרת שהמהנדס פאליי - הוא היה מוכשר מאוד, וידע ללמוד היטב ובחריפות - ניגש אלי ואמר: "זו הפעם הראשונה בחיי שאני שומע דברים שכאלה מפי נער בגיל זה"."

בראיון שנתנה הרבנית חנה כעבור שנים לסופר ר' ניסן גורדון, הוסיפה

(5) יומן 'רשימת זכרונות' הרבנית חנה, חוברת לג עמוד 31.

(6) שם.

חנוך העניך הכהן וחיה מושקא שיחיו ראזענפעלד



הרבי מעוטר בתפילין לאחר העלייה לתורה. מימין נראה סב הכלה, הרה"ח ר' רפאל משה הכהן שפרלין ע"ה



תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

וסיפרה על התרשמותו של המהנדס פאליי מדרשת חתן הבר מצוה את הפרטים הבאים⁷:

לאחר שסיים חתן הבר מצוה את דרשתו, ניגש אלי יהודי אחד בשם סרגיי פוולוביץ' (פאליי), וברכני בברכת מזל טוב. הוא הוסיף, כי הוא מרגיש את עצמו מאושר על שהיה לו חלק בהבאת רב כזה, ובן כזה לעירם.

ומעשה שהיה כך היה:

יהודי זה, שמו המקורי היה שמריהו ("שמערל פייטל'ס"), מהנדס במקצועו, מעשירי העיר יקטרינוסלב ובעל השפעה מרובה. בצעירותו, קיבל חינוך יהודי מקורי (בין היתר זכה ללמוד אצל החסיד המפורסם הרה"ק ר' הלל מפאריטש), ובדרך זו התנהג עד לאחר נישואיו. כאשר היה לאב לשני ילדים - שנה ופירט, עזב את מסורת בית אבותיו והתמסר ללימודים זרים. כאשר קיבל את התואר מהנדס הפך את שמו לסרגיי פוולוביץ', ילדיו כבר התרחקו לגמרי מעם ותורת ישראל, ולא ידעו גם צורת האותיות העבריות.

הוא היה ממנהיגי ההסתדרות הציונית, מעשירי העיר, וכאמור, גדולה היתה השפעתו בעיר זו.

באותה תקופה בה הועלתה על הפרק מועמדתו של רבי לוי יצחק כרב ביקטרינוסלב עורר הדבר את זעמם של החוגים הציוניים, אשר פחדו שתלמידו של הרבי הרש"ב שפירסם את קריאתו החריפה נגד הציונות ישמש כרב בעירם.

אנשיו התחילו, אפוא, להאיץ במנהיגם אשר יפעיל את השפעתו המרובה ויעשה הכל בכדי למנוע את מינויו של אחד ממשפחת שניאורסאהן למשרה בכירה זו.

מה עשה שמערל-סרגיי?

הוא לא רצה שאנשים קיצוניים יוליכוהו שולל והחליט לשוחח בעצמו עם המועמד ב"ארבע עינים", בכדי לעמוד על אישיותו ומהותו.

במשך שש שעות רצופות הסתגרו השנים למן שעות ערב המאוחרות,

(7) 'בטאון חב"ד' חוברת 32 עמוד 21.

חנוך העניך הכהן וחיה מושקא שיחיו ראזענפעלד

ושוחחו על עניינים שונים. איש זה הוקסם כל כך מאישיותו של המועמד הצעיר, אשר לא עברו אלא שעות מועטות, ואותו מנהיג ציוני הפך לאחד מהצדדים הנלהבים ביותר למען מינויו, והכריע את הכף לטובת רבנותו של רבי לוי יצחק.

באה איפוא דרשתו של נער הבר מצוה, וחיזקה את החלטתו הנבונה הקודמת, תוך הדלקת הניצוץ היהודי שלו.

שני זרמי דמעות

פעם⁸ נכנס חסיד אחד לשיבת "תורת אמת" שבעיר הקודש ירושלים. כאשר פנה אליו ראש הישיבה, הגאון רבי משה ליב שפירא ז"ל, ושאלו על שמו ומוצאו, ענה, שהוא מיקטרינוסלב שברוסיה.

כיון ששמע ראש הישיבה את שם העיר, שאלו מיד באם הכיר את רב העיר, רבי לוי יצחק, ואת בנו הבכור. ענה לו החסיד שהכיר היטב את רבי לוי יצחק ובנו, ואף סיפר שזכה להשתתף בשמחת הבר מצוה של הבן.

את הפרט הבא ציין שזוכר הוא היטב:

כאשר שאל רבי לוי יצחק את בנו הבר מצוה: דו וויסט וואס דו ווערסט היינט [=היודע אתה מה אתה נהיה היום]?

לא ענה החתן מאומה והתשובה היחידה שלו היתה שני זרמי דמעות שפרצו מעיניו.

שמחה רבה וריקודים

במקור אחר אנו מגלים תיאור מפורט יותר על בכייתו של חתן הבר מצוה, אם כי ייתכן בהחלט והמדובר בפעם נוספת ומסיבה אחרת (ולא קשורה למסופר לעיל). וכך סיפרה לימים הרבנית חנה לסופר ר' ניסן גורדון⁹:

(8) מתוך הספר 'בן י"ג למצוות' עמוד 732, מפי הרב חנניה יוסף אייזנברג.

(9) 'די אידישע היים' כסלו תשכ"ד עמוד ה.

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

"לאחר דרשתו של הבר מצוה, שהותירה רושם עז על כל השומעים, התייפח הנער בבכי גדול. רבים מהאורחים, בראותם את בכייתו, הצטרפו אליו והתחילו לבכות אף הם.

נודע לי שבעלי דרש במפגיע מבננו שיבטיח לו הבטחה מסויימת. לא ידעתי באיזה עניין היה מדובר. אבל זכורני שבמוצאי שבת - י"א ניסן חל בשנת תרע"ה ביום שישי - כשסוף סוף ניאות הבן ונתן את הבטחתו, נהייתה שמחה רבה בבית, והריקודים נמשכו עד שעה מאוחרת בלילה".

לדברי הרבנית, הוסיף הסופר בנימת רגש חסידית, את המשפט הבא:

"מי יודע?... אולי כבר אז התקיימו דיבורים חשאיים בין האב לבנו בעניינים העומדים ברומם של עולם, עולמו של בית חב"ד!..."

את אשר סיפרה בעל פה¹⁰ העלתה הרבנית גם על הכתב. הנה התיאור¹¹:

"לאחר מכן החלה פרשה חדשה: אביו של הבר מצוה דרש ממנו שיבטיח לו דבר מה - אני עצמי לא נכחתי שם - ולא בקלות רבה הוא הסכים לכך. יצאו מן החדר אנשים מבוגרים וצעירים, שומרי מצוות ושאנים כאלה, בפנים בוכיות. שררה שם מין אווירה שאין בפי מילים לתאר. הדבר נמשך שעות רבות, עד שבסופו של דבר נתן הבר מצוה את תשובתו החיובית.

לאחר מכן יצאו הכל יחד בריקודים, בפנים בוכיות אך מלאות שמחה. כביכול כולם עברו לעולם אחר..."

כאמור לעיל פעם נוספת כתבה הרבנית על הבר מצוה. להשלמת התמונה נביא תיאור מאורע זה גם מיומנה משנת תשי"ט¹²:

"... בשעה שלש-ארבע, החלו להיראות פנים בוכיות של זקנים וצעירים. רציתי להעיף מבט אל האולם כדי לדעת מה הסיבה לדמעות, אך האולם היה דחוס כל-כך בראשים, עד שלא יכולתי לראות דבר. כששאלתי על כך, סיפרו לי שהאב ביקש מהבן - ייבדל לאורך ימים - שיבטיח לו דבר מה.

(10) לסופר ר' ניסן גורדון כנ"ל.

(11) יומן 'רשימת זכרונות' הרבנית חנה, חוברת לג עמוד 41.

(12) יומן 'רשימת זכרונות' הרבנית חנה, חוברת לט עמוד 01.

חנוך העניך הכהן וחיה מושקא שיחיו ראזענפעלד



הרבי מעוטור בתפילין בשעת העלייה לתורה. מאחור נראה סב החתן, הרה"ח ר' לימא מינקאוויטש שי'

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

מאחר שאני עצמי לא הייתי בתוך האולם, אינני יודעת באיזה אופן התנהלו הדברים. אבל, כך נראה, התשובה לא ניתנה מיד. הכל התהלכו בהתפעלות רבה מגדולתו של ילד כה צעיר, המסוגל להיות כה מחושב וכה זהיר בתשובתו. מה היה שם בפירוט – אינני יודעת. אבל בשעה שש-שבע, אני זוכרת שהאור בחוץ כבר לא היה מלא – אותן פנים בוכיות שראיתי קודם לכן התמלאו שמחה רבה, ומתוך האולם נשמעו קולות של ריקודים ושירה סוחפים כל-כך...

השמחה הפכה גדולה כל-כך עד שהשפיעה גם על אלו שלא היו שם.

הורגש שבתוך- תוכה של התלהבות זו טמון תוכן רב משמעות, ושהן השאלה והן נותן התשובה עשויים להיזכר לאורך ימים..."

ראיית הנולד

באותן שעות ממש בו קויים בנשיא הדור לעתיד "וחזקת והיית לאיש" - השמיע כ"ק אדמו"ר הרש"ב את מאמר החסידות השבועי. אותו מאמר סימל שינוי מפתיע בסדרת ("המשך") המאמרים שאמר עד אז, כחטיבה אחת, למן תחילת מאמרי הסדרה המפורסמת כ"המשך תער"ב".

מאותו מאמר ואילך החל הרבי הרש"ב לבאר עניינים עמוקים בתורת החסידות הדנים במושגים שיהיו לעתיד לבוא, כאשר חושך הצמצום על האור האלוקי יהפך לאור, ולא זו בלבד שלא יעלים ויסתיר על האור, אלא אדרבה על ידי הצמצום יאיר בגילוי אורו האינסופי של הקב"ה באופן פנימי, דבר שיתממש בתקופה הראשונה של הגאולה כאשר "עולם כמנהגו נוהג", שעלי' נתנבאו כל הנביאים¹³.

עובדה זו מדברת בעד עצמה. ואף שאין אתנו יודע עד מה, ניתן לנחש כי גילויים נפלאים אלו החלו להתגלות ביום שבו הוענקו כוחות רוחניים גדולים

13) 'ימי מלך' עמוד 641. וראה ראיון עם הרה"ת ר' שלום יעקב שי' חזן ב'כפר חב"ד' גליון 625. ויש להוסיף ולהעיר שבמאמר זה - שנאמר בש"ק פרשת צו תרע"ה - מתעכב הרבי הרש"ב לבאר את דברי המדרש בענין "אנא נסיב מלכא", מדרש שקיבל ביאור ודגש מיוחד בתורת הרבי מה"מ ובפרט במאמר הידוע ד"ה "ביום עשתי עשר" שנאמר בי"א ניסן תשל"א, וי"ל מוגה לקראת י"א ניסן תשמ"ט (ראה סה"מ מלוקט ג' עמוד צט).

חנוך העניך הכהן וחייה מושקא שיחיו ראזענפעלד

למי שינהיג את עם ישראל בשיאו של חושך הגלות "עקבתא דמשיחא" ויכינו לקראת הגאולה¹⁴.

14) על הקשר והשייכות בין מאמרו של כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע, הנשיא בפועל בזמן ההוא - אשר ישב בעיירה ליובאוויטש, והבר מצוה שהתקיימה באותה עת בריחוק מקום - בעיר יקטרינוסלב, יש להעיר מהמסופר ומהמובא במקומות הבאים, אשר יש בהם כדי ללמד ולהבהיר את הקשר והשייכות הפנימית בין נשיאי חב"ד בהווה ובעתיד, ובנוסף לכך ללמד על כח השפעתו של מאמר דא"ח על מאורעות כלל עולמיים בכלל:

• בספר 'היום יום', ו' אדר שני מובא: "הצמח צדק סיפר אשר בראש השנה הראשונה לחייו - שנת תק"ן - אמר רבינו הגדול דרוש משבעין אותו תהי צדיק כו".

הרי למרות שהצמח צדק היה באותה עת תינוק בן יומו מ"מ מצאו לנכון לספר לנו ע"ד הדרוש שאמר רבינו הזקן בראש השנה הראשון לחייו.

• בספר 'המלך במסבו' עמוד קכ מובא ממה שסיפר הרבי:

"ישנו מאמר מאדמו"ר (הרשב"ב) נ"ע ב"המשך" דשנת תרע"ז (ב"דיבור המתחיל" בא אל פרעה) ושם מדובר בענין זה דכשהקליפות בתקפם צריכים למדריגה עליונה יותר בכדי לשברם, שם מובא גם הפסוק באיוב "ראה כל גאה והשפילהו גו' והדוך רשעים תחתם" להדגיש שההשפלה והשבירה נפעלת בעודו בתקפו ובשלימותו.

שמעתי מרמ"ל ראדשטיין שזמן קצר אחרי אמירת מאמר זה הי' מפלה גדולה לניקולאי: לא התעצלתי ("איך האב זיך ניט געפויילט") ובדקתי ("און איך האב נאך געקוקט") אם ישנו מאמר ב"דיבור המתחיל" כזה ולע"ע לא מצאתי*.

וראה עד"ז בשיחת ש"פ וראה מבה"ח שבט תשמ"ב (התוועדויות תשמ"ב ח"ב עמוד 417): "באותו פרק זמן שבו נאמר מאמר הנ"ל ע"י כ"ק אדמו"ר נ"ע - מת ניקולאי שהי' מושל עריץ וכו'.

ישנם חסידים שלא שמו לב לקשר המאורעות כו' [ובפרט שענין זה נתבאר רק בהתחלת וסיום המאמר, ואין זה חלק השייך לתוכן כללות המאמר], אבל חסידים שדייקו בכל פרט כו', הבינו וידעו ששבירתו וביטול הקליפה דניקולאי היתה ע"י אמירת מאמר זה".

* וראה שם בעמוד קכה: "בהמשך למה שדובר בימים הראשונים, בענין המאמר (בא אל פרעה תרע"ז) שכמה שבועות אחר אמירתו נחל ניקולאי מפלה - בדקתי ומצאתי שהוא נאמר לא בפ' בא כי אם בפ' וראא תרע"ז בד"ה ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקים לפרעה וגו'".

משפחת בית מינקאוויטש

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOUCM 6-2919


יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

כ"ח כ"ג ניסן תש"ו.
ברוקלין.

ידידי ו"ח א"א מוה"ר יצחק שי' מינקאוויטש

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ' לחדש זה
ברוך כואט לשלום, ועל אודות חלישות בריאותו
צריך לשאול רופא מומחה ולעשות כחוראתו והשי"ח
ישלח לו רפואה ויסתדר עם ילדיהם וב"כ יחיו
בהסתדרות טובה בנשמיות וברוחניות
הרו"ש ומברכם אלהיכם



סב החתן הרה"ת ר' לימא שי' מינקאוויטש הואיל בטובו להמציא לנו כמה ממכתבי כ"ק אדמו"ר מהוריי"ן נ"ע וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ששוגרו בברורות השנים אל סב זקנו של החתן יח'י, הרה"ת ר' יצחק יעקב ז"ל מינקאוויטש - הידוע בכינויו בתוככי אנ"ש: "איטשקע לימא"ס" - ואל בנו, אביו זקנו של החתן, הרה"ת ר' נפתלי הערץ ז"ל.

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOUCM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש


כ"ח כ"ו ניסן תש"ח.
ברוקלין.

ידידי הנכבד והנעלה ו"ח א"א מוה"ר יצחק שי'

שלום וברכה!

זה עתה אוכל להשיב לידדי מענה ברורה ומוחלטה אודות נסיעתו וב"כ יחיו אשר כולכם תכואו לפת וחנוני מסכים על השידוך עבור בנו החלמיד מר חיים מאיר שי' עם מרת נחמה פייגל חת' בה ידידי הרב החמים מוה"ר שלמה שי' שימאנוויטש ויסדר את נסיעתו עם כ"ב ידיו לפת והשי"ח יעזום בנסיעה צלחה ובהסתדרות טובה.

ידידו הרו"ש אג"ב



להבהרת הדברים באו כאן כמה קווים כללים אשר ישפכו אור על המכתבים הנ"ל.

בשנת תש"ו יצאה משפחת מינקאוויטש מעמק הבכא - מדינת רוס' - ובאו צלחה לעיר פאריז, שם התיישבו יחד עם כל אנ"ש.

המכתב הראשון מכ"ג ניסן תש"ז, בחתימת יד קדשו, מוען אל מוה"ר יצחק

חנוך העניך הכהן וחייה מושקא שיחיו ראזענפעלד

**RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ**
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
BLOCH 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, כ"ס סבז תש"ס.

ידידי ור"ח אי"א מוהר"ר
נפתלי הערץ שי' מינקאוויץ
שלום וברכה.

במענה על כחבו אודות הצעתו לנסוע
לאה"ק ת"ר, יודיעני איך יסתדר אביו ידידי שי'
ואז אשיב לו אי"ה.

כשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ת. מ. זכר
מזכיר

מינקאוויטש, ותוכנו: "ברוך
בואם לשלום"

לאחרי זמן מה החליטו
המשפחה להעתיק מושבם
לארה"ב, כדי להיות בקרבת
מקום לכ"ק אדמו"ר
מהוריי"צ נ"ע

על כך בא המכתב
השני, בכ"ו ניסן תש"ח,
אף הוא בחתימת יד
קדשו. הנמען הוא מוה"ר
יצחק מינקאוויטש, ותוכן
המכתב: "מענה ברורה
ומוחלטת .. אשר כולכם
תבואו לפה" [ניו יורק].

**RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ**
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
BLOCH 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, כא שבט תש"ס.

ידידי ור"ח אי"א מוהר"ר
נפתלי הערץ שי' מינקאוויץ
שלום וברכה.

במענה על כחבו מי"א לחד"ו ע"ד שאגת
העקתו לאה"ק ת"ר, צריכים לחתעב זמן מה עד
שיתברר אופן ההסדרות של אנ"ש שי' הבאים לאה"ק
ת"ר ואז אשיב לו אי"ה והשי"ת יהי בעזרו בגו"ר.

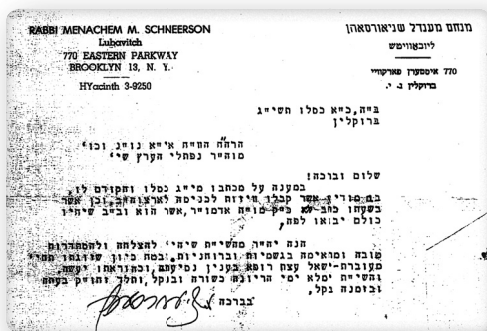
כשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ת. מ. זכר
מזכיר

בני המשפחה ניסו
להשיג את אישורי הכניסה
לארצות הברית, אולם
נתקלו בקשיים רבים,
והעניין התעכב.

בינתיים התייסד
באה"ק כפר חב"ד ורבים
מהחסידים בקשו לדעת
אם יש ענין להעתיק מגורם
לשם, וע"כ בא המענה מיום
כ"ט טבת תש"ט. הנמען
הוא ר' נפתלי הערץ, והרבי
עדיין לא עונה על השאלה,

אלא מבקש לדעת "איך יסתדר אביו ידידי שי'". ולאחר שהשיב על שאלת
הרבי, כתב הרבי, בכ"א שבט תש"ט אל ר' נפתלי הערץ, ש"צריכים להתעכב
זמן מה".

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה



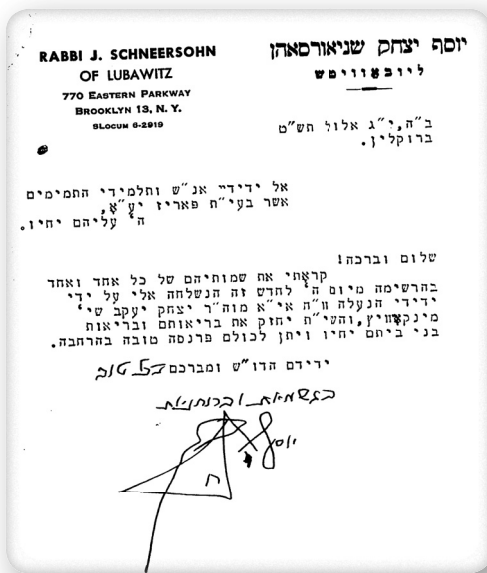
ממענה הרבי הבינו שאין עליהם להעתיק מגורם לכפ"ח, וא"כ חזק עליהם המכתב הנ"ל אשר יבואו לארה"ב.

בינתיים, בליל שבת פרשת וארא חלם ר' איטשקע לימא'ס שהרבי הרש"ב התגלה אליו, ואמר

שיש עננים שחורים, וצריכים את הרבי שם [היינו בגן-עדן]. ר' איטשע ניסה להתווכח ולומר שהחסידים צריכים את הרבי כאן בעולם הזה. ובתוך כך ראה בחלום גם את אביו ר' לימא, שאמר לו: אין לך מה להתווכח, כי כבר נמנו וגמרו שצריכים את הרבי שם...

ר' איצשע נבהל מאוד מחלומו, וכאשר סיפר לאחד החסידים גער בו הלה. אולם כעבור שבוע, במוצאי שבת פרשת בא, נודע כי הרבי הריי"צ הסתלק...

כאשר שמע ר' איצשע את הבשורה המרה, התבטא ואמר שהראו לו את



החלום, כיוון שגם הוא בתוך ה'חבילה' (כידוע, שלאחר ההסתלקות של הרבי הרש"ב, הסתלקו מניין חסידים בתוך השנה)...

ואכן, הוא נפטר בפאריז בח' תמוז תש"י ומ"כ בצפת עיה"ק.

סוף סוף בשנת תשי"ג בא המכתב מכ"ק אדמו"ר ובו הסכמה להעתיק מגורם לארה"ב. המכתב הוא מכ"א כסלו תשי"ג אל ר' נפתלי הערץ, והרבי

חנוך העניך הכהן וחייה מושקא שיחיו ראזענפעלד

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
BLOCCUM 6-2919

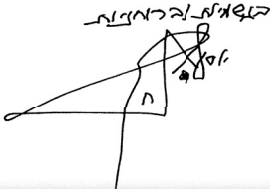
יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, י"ד ס"ח תש"י
ברוקלין.

ידידי אנ"ש וחלמידי התמימים
אשר בע"ח פאריז ואגפ"י יע"א
ד' עליהם יהיו.

שלום וברכה!
בנועם קורא הנני את שמוחיהם
בהרשימות שנשלחים אלי מסמן לזמן על ידי
ידידי הנכבד ו"ח א"א מוה"ר יצחק יעקב שי'
מינקאוויץ ושאר ידידי וברי ועד המעמד,
והנני מברכם ואח"ב יחיו בבריאות הנכונה
ובפרנסה טובה בהרחבה, פרנסה גשמיית ופרנסה
רוחנית ויעזר השי"ת לכל אחד ואחד מהם וב"ב
יהיו בהדרוש להם.

ידידם הרו"ש ומברכם **נחמיה**
קאמיל אברמוביץ



כותב "שיהיה להצלחה וכו"
וחותם בחתימת יד קודשו.

בהיותו בפאריז נתמנה
הרב יצחק יעקב לחבר
בוועד המעמד. על עבודתו
הברוכה בתחום זה יעידו
המכתבים הבאים:

מכתב מי"ג אלול תש"ט
אל "ידידי אנ"ש ותלמידי
התמימים ... בפאריז" –
ותוכנו: "הרשימה הנשלחה
אלי על ידי ידי הנעלה
וכו"ר יצחק יעקב שי" –
בחתי"ק

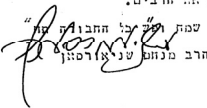
מרכז לענייני חנוך
MERKOS L'INYONEI CHINUCH, Inc.
חנה נשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.
Tel. PResident 4-0507

ב"ה

ערב הג הסוכות תש"י
הרה"ח ה"ח א"א נ"מ וכו' מהו"ר שי'

שלום וברכה:
נתקיימה מילואו, ונחגבל מכתבו עם רשימה אנשי המעמד בערה,
והייחף הנכבדו הרשימות בהיכל פנימה.
הנשיא להכניס גוף הפועל, אבל ע"ל לא הגיעה כל ידיעה
מלכת הרב"ק עד הל"ל ואודות הקודם דאו.
הקונס דל"ה במה הגיעו, ומסכ"ג קונטרס ע"א, ובודאי יאשר
קבלתם ויזכה בהם את הרבים.
ונחמקום בברכת הג שמת י"ל כל החבורה
הרב מנחם שניאורסאהן



המכתב הבא, מי"ד מ"ח
תש"י, אף הוא אל "ידידי
אנ"ש ותלמידי התמימים
... בפאריז", ובו כותב הרבי
הרי"צ: "בנועם קורא הנני
את שמותיהם שנשלחים
אלי מזמן לזמן ע"י ידידי וכו'
ר' יצחק יעקב שי"

המכתב האחרון הוא
מכ"ק אדמו"ר, ערב חג
הסוכות התש"י, אל ר'
איטשקע ליימא'ס – וחתום
בכתי"ק.

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

כן נמצאו כו"כ מכתבים אשר שלח הר' אישטקע אל כ"ק אדמו"ר בעניני מעמד (מהם נשקף גם הכבוד הגדול אשר רחש לכ"ק אדמו"ר).

המכתבים הם מהתאריכים: ד' ניסן תש"י, ג' סיון תש"י, ז' שבט תש"י.

לאחרי פטירת הרב יעקב יצחק, ירש ממנו בנו הרב נפתלי הערץ את המינוי בוועד המעמד ועסק בכך במרץ רב - כפי שיעידו המכתבים הבאים:

במכתב מיו"ד כסלו תשי"ב, בחתי"ק, מעורר אותו כ"ק להשפיע על אברך מסויים שפגש באחת מנסיעותיו בשווייץ על עניני מעמד בנוגע לאמירת תהלים.

ומעשה שהי' כך הי': רגיל היה הרנ"ה לדווח לכ"ק על נסיעותיו עבור המעמד ועל האנשים עמם בא במגע בעת נסיעותיו. כאשר דיווח אודות האברך הנ"ל, כתב לו כ"ק שישפיע עליו שילמד את שיעורי חת"ת מדי יום ביומו. בהעבירו את דברי כ"ק אל האברך, טען האברך שבאשר ללימוד החומש מסכים הוא ע"כ, אך לא על לימוד התניא, והתבטא: "האיך הייתם אתם מרגישים לו הייתם קוראים בכל

דבר...
 חתום: הרב...
 (Handwritten text in Hebrew, partially illegible)

הרב...
 חתום: הרב...
 (Handwritten text in Hebrew, partially illegible)

דבר...
 חתום: הרב...
 (Handwritten text in Hebrew, partially illegible)

חנוך העניך הכהן וחייה מושקא שיחיו ראזענפעלד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:

Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה יו"ד כסלו חשי"ב
ברוקלין.

HYacinth 3-9250

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר נפתלי הרצל שי

שלום וברכה!

קבלתי המברק שלו אשר לדעת הרופא
צריך לעשות הנחתה בעין שמאליה שלו, ואחכה לבשו"ס
אשר הכל הי' כשורה ומצבו הולך וטוב.

בהזדמנות זו אעורר עוה"פ ע"ד האברך
שכתב לי אודותו עוד קודם ר"ה בצירוף
פ"נ אשר עניתי להנ"ל וכותב במכ' אשר אמירת תהלים
לא נתקבל אצלו כי אין לו זמן על זה/ומהראוי
שיעורר את הנ"ל עוד הפעם כי אף שאני מכאן אכתוב
לו ג"כ בקשר עם חגי י"ט כסלו הבע"ל אבל הוא יכול
לכתוב לו באריכות המחאימה ומן שמכירו פנים בפנים,
הנה לא יתחשב עם מלה (ניט אויסרעכנען זיך מיט
א ווארט) וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע: חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

בברכה

יום קטעי זוהר מבלי להבין מילה?...". לאחר שהצליח לשכנע אותו בנחיצות
אמירת התניא, אמר האברך: אבל בשביל תהלים אין לי זמן...

הרנ"ה דיווח על כך לכ"ק, ובמענה כתב לו הרבי: בהזדמנות זו אעורר עוה"פ
ע"ד האברך. . שכתב לי אודותו עוד קודם ר"ה בצירוף פ"נ אשר עניתי להנ"ל,
וכותב במכ' אשר אמירת תהלים לא נתקבל אצלו כי אין לו זמן על זה. ומהראוי
שיעורר את הנ"ל עוד הפעם כי אף שאני מכאן אכתוב לו ג"כ בקשר עם חגי י"ט
כסלו הבע"ל, אבל הוא יכול לכתוב לו באריכות המתאימה וכיון שמכירו פנים
בפנים, הנה לא יתחשב עם מלה (ניט אויסרעכנען זיך מיט א ווארט) וכידוע
פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע: חזקה לתעמולה שאינה
חוזרת ריקם.

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

סוף דבר, האברך התלונן אצל הרנ"ה שאין עסקיו מצליחים וגם אשתו איננה מרגישה בטוב וכו', ואז הוכיח אותו הרנ"ה שאם היה מקיים את בקשת כ"ק בנוגע ללימוד החת"ת - לא היה קורה כל הנ"ל. ואכן החליט האברך החלטה גמורה ללמוד החת"ת מדי יום ביומו ולמרבה הפלא נהפך מצבו, פרנסתו, ומצב בריאות אשתו לטובה.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ביה, י"ג אלול תשי"ב
ברקלין

הרה"ח אי"א נוי"ב עוסק בצי"צ
סוה"ר נפתלי הערץ שי'

שלום וברכה!
במענה על סכתבו מן; אלול, בו כותב אשר בדעתו
לבקר איזה עיירות בלוי"ג שוויץ בתור שד"ר מישיבת תו"ת
(ובטח זהו בהסכמת השד"ר הקודם) - ויה"ר מהשי"ת, אשר יהי'
בהצלחה, ויסלף הוראת ב"ק מ"י"ח אדמו"ר לכל השד"רים, אז זיי
זאלן קלייבן גשמי"ת און זייען רווחניות.

סופג"פ הרי"ד דשי"ק סכריים הדש אלול, אשר מהגאוי
לפרסם תוכנם בהסכמות בו יבוא, באופן הסתאים למהות השומעים.
כן בטח נמצאים אצלו משיחות כ"ק מ"י"ח אדמו"ר, בהם חוסר רב
ועשיר שאפשר להתאים לכא"י"א סכני ובנות ישראל, וסוכן אשר לא
רק שאין זה ספריע לאגי"ת. הגשמי"ת, אלא שזה אג"ד עוד מסייע
וביותר, וסוכן זה גם כשכל אנושי. והעיקר אשר החוש מעיד על זה.

בברכת הצלחה וכו"ח"ס לו ולכל ב"ב ויחי'ו
ודי' י"ג אלול תשי"ב

במשך הזמן נתמנה לשד"ר עבור הישיבה בפאריז ושאל את חו"ד כ"ק, ועל כך בא המענה מיג אלול תשי"ג בחת"ת"ק

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה

וכשגלו לו מן השמים לישוב הרמב"ם המוקשה, נתן את החידוש להדפיסו בדפוס, והבעל מגיה בדפוס כשראה את החדוש לא נראה בעיניו זה הישוב, וכתב תחתיו כי לפי"ד אין זה ישוב טוב, וכתב דעתו וישובו, ואם כי הבעל מגיה הנ"ל הי' שיכור, ומ"מ האמת היא כפי"ד הבעל מגיה.

ג. להבית יוסף נתגלה לו המלאך רק בלילה, בעת חזרת המשניות, בע"פ כמאמר - אני המשנה המדברת בפך. פ"א למד עם תלמידים ביום, במסכת קידושין, המקדש את האשה ע"מ שירצה האב, רצה האב מקודשת, לא רצה אינה מקודשת, ובגמרא שם מפרש, מאי רצה, ומחלקים שם בזה לכל המפרשים - רש"י ותוספות ורמב"ם ועוד. והבית יוסף ישב ע"ז הסוגיא ת' ישובים, ושאל לו תלמיד א' מפני מה לא נתגלה לו כעת המלאך, והשיב לו, כי לימוד לישוב הגסוגיא בזה, אין משגיחין במלאך.

ובמילא, סיים דברי אדמו"ר הזקן, כי להלכה אין זה נוגע, והגר"א כיוון לאמיתתו.



הרב לימא מינקאוויטש עם אביו הרב נפתלי הערץ ע"ה בעת נתינת פ"נ בערב ראש השנה

Strikingly, the *maamor* that *Shabbos* began a surprising new direction in the subjects of the *hemshech*. The Rebbe RaShaB now started to explain deep concepts concerning the first period after the revelation of *Moshiach*, when “the world will continue its normal course,” as forecast by the Prophets and our Sages. The darkness of the *Tzimtzum* (concealing force), which at present hides the world’s true Divine character, will then no longer conceal but will enable *Hashem*’s infinite light to be revealed openly.

It is known that whenever the Chabad Rebbes gave a *maamar*, it effected some change in the spiritual and material worlds, bringing down exalted spiritual forces and Divine revelations that affected happenings in our material world. Sometimes this was true even for changes in the politics and government of the land, as our Rebbes occasionally hinted or even told us explicitly. On other occasions, it was the Chassidim who noticed the striking connection between the subjects and wording of the Rebbe’s *maamor* and significant current events.

This was also true in regard to events in the lives of their successors, as we find, for example (see *Hayom Yom*, 6th Adar II, and 9th Kislev), the Alter Rebbe giving *maamorim* which later formed the first volume of *Tanya* – his central work of *Chassidus* – in connection with important past, present and future dates in the lives of his son, the Mittlerer Rebbe, and grandson, the *Tzemach Tzedek*, both of whom later succeeded him.

As we know, on the day of a boy’s *bar-mitzva*, he becomes endowed with special spiritual powers. In this case, too, we can conjecture about some intimate underlying connection between the Rebbe RaShaB’s *maamor* and the *bar-mitzva* of his future successor, who was destined later to lead the Jewish people through the intense darkness of exile before the revelation of *Moshiach*.

saw before became full of great joy, and from the hall came the sound of intense dancing and singing. The joy became so great that it had a deep effect even on those who hadn't been there earlier.

“It was palpably sensed that, deep within this enthusiastic joy, lay some profound significance underneath it, and that both the request and the one who finally gave his positive reply would be remembered for a long time.”

A few years after her journal entries, Rebbetzin Chana related the events of that occasion to the writer Nissan Gordon (as he recorded in *Di Yiddishe Heim*):

“After the *bar-mitzva* speech, my husband demanded from our son to make him a certain promise. I don't know what it was about, but I remember that, after *Shabbos*, when our son finally agreed, great joy broke out in our home, and the dancing continued until late at night.”

Reb Nissan Gordon had a deep Chassidic sensitivity, and to the above account he added his personal comment, “Who knows? Perhaps already then there were secret conversations between father and son about matters at the very height of the spiritual world of the Chabad Rebbes...”

Meanwhile, in Lubavitch

That same *Shabbos*, *Parashas Tzav*, 5675, when the future Rebbe's *bar-mitzva* celebration was held – immediately following his 13th birthday on the previous day, 11th Nissan – the Rebbe RaShaB gave a *maamor* (discourse of Chabad philosophy) in Lubavitch, as he did every *Shabbos*. It was a further portion of his renowned *hemshech* (series) of 144 *maamorim* known (after the Talmudic quote starting the first *maamor*) as *B'sha'a shehikdimu*, 5672 (or *Hemshech Ayin-Beis*) which he had begun almost three years earlier. The *hemshech* deals with the most profound subjects in *Chassidus*.

From tears to joyous dancing

The future Rebbe's tears are recorded in the Rebbetzin's words, too (although her account may refer to another point in the celebration, and the tears she describes may have been for a different reason).

In the first of her journal entries, she writes:

“After [the *bar-mitzva* speech], a new episode in the occasion started. The boy's father called upon him to make him a certain promise. I was not present in the room [so I don't know what it was]. But the *bar-mitzva* boy did not readily give his agreement. The eyes of anyone emerging from the room – old or young, Torah observant or not – were filled with tears. There prevailed an atmosphere that I have no words to describe, which continued for several hours. Finally, my son gave his positive reply to his father's request, and everyone joined in happy dancing, their faces still tear-stained but now full of joy. It was as if everyone was transported to a different world.”

In the second of her journal entries, Rebbetzin Chana writes:

“Around 3:00-4:00 p.m., old men and young started appearing [from the main hall] with weeping faces. I tried to catch a glance into the hall to find out why they were crying, but the hall was so crowded that only many heads were visible, so I couldn't see anything. When I asked someone, I was told that his father had asked our son to promise him something.

“Since I wasn't personally present in the hall, I don't know how the conversation proceeded. But it seems that my son's agreement wasn't given immediately. Everyone present was amazed by the outstanding maturity of such a young boy who was so considered and cautious with his reply. I don't know the details, but at around 6:00-7:00 p.m. – I recall that it was already turning into twilight outside – the weeping faces I

everything to prevent a member of the Schneerson family from being appointed to this prominent position.

“Shmerel-Sergei wouldn’t let extremists lead him where he might not want to go. He decided to interview the candidate privately in order to assess his personality on his own.

“Starting late in the evening, the two sat together through the night for six hours of private discussion. Paley was so deeply impressed by my husband’s personality that in those few hours he turned into one of his most enthusiastic supporters. It was his support that was ultimately crucial in securing my husband’s appointment as *Rav*.”

Now, after the *Rav*’s son had given his outstandingly profound speech, Paley felt even further vindicated in his decision to help Reb Leivik become *Rav* of the city, and it even re-aroused the Jewish spark within his soul.

Two streams of tears

A stranger once visited the old building of *Toras Emes* (Chabad) yeshiva in Jerusalem. The *rosh yeshiva* at the time, Rabbi Moshe Leib Shapiro, greeted him and, as Jews do, asked about his city of origin. Hearing he was from Yekatrinoslav, he asked whether he knew the *Rav* of the city and his son – who had already become the seventh Rebbe of Chabad-Lubavitch.

The visitor replied that he had known them well and was even present at the Rebbe’s *bar-mitzva*, recalling how Reb Leivik asked his son, “Do you know what you are becoming today?”

The *bar-mitzva* boy’s only reply was two streams of tears pouring from his eyes.

תשורה משמחת נישואין - כ"ח אדר ה'תשע"ה



“I remember how the engineer Paley, who was highly talented and familiar with in-depth Talmudic scholarship, approached me after my son’s speech and exclaimed, ‘This is the first time in my life that I hear such explanations from a boy of his age!’”

In an interview Rebbetzin Chana gave to the prominent Yiddish writer, Nissan Gordon (which he later recorded in *Di Yiddishe Heim* quarterly magazine), she added many details:

“After the *bar-mitzva* finished his speech, a Jew named Sergei Pavlovich (Paley) congratulated me with the blessing of ‘*mazel tov*,’ adding that he considered himself fortunate for having played an important role in bringing such a *Rav*, with such a son, to the city.

“He was referring to the beginning of his relationship with us. This Jew’s original name was Shmaryahu – “Shmerel Feitel’s” [his father was named Feitel] – and he was an engineer by profession. In his youth he had received a traditional Torah education, and even had the privilege of studying under the renowned Chossid, Rabbi Hillel Paritcher. He remained a traditional Jew until after his marriage and the birth of two children. But then he left the path of *Yiddishkeit* and went to study academic subjects. On receiving his diploma as engineer, he changed his name to Sergei Pavlovich. His children have become distant from the Jewish people and the Torah, and don’t even know how to read Hebrew. He was a leader of the Zionist movement, and one of our city’s wealthiest and most influential Jews.

“When my husband’s candidacy as Rabbi of Yekatrinoslav was proposed, it aroused a storm of opposition from Zionist circles. The Rebbe RaShaB had publicized a sharp letter against Zionism, and they were afraid of allowing one of his leading disciples to serve as *Rav* of their city. They urged their leader, Paley, to exert his powerful influence and do

“The celebration took place on *Shabbos*, and a large crowd was present. We had a large apartment and all the rooms were packed. It was so crowded that many guests left, while new ones came to fill their place. I hosted the female guests, many of whom were young women. The guests, both male and female, came from all segments of the community.

“The event began probably at noon, after morning prayers at *shul*. The men sat in the large hall of our apartment, while we women sat in the large dining-room. The tables, of course, for both men and women, were set lavishly.”

The *bar-mitzva* speeches

The first of Rebbetzin Chana’s two journal entries refers to the *bar-mitzva* speeches:

“At the *bar-mitzva* celebration... I think he gave two scholarly addresses, one on subjects of *Nigleh* [Torah’s revealed parts – Talmud, *Halacha*, etc.] and another on *Nistar* [Torah’s concealed parts – *Chassidus* and *Kabbala*].

“A large crowd of guests was present, including many good friends. In addition, this was the period of the triumph of the Chassidim concerning the city’s Rabbinat, the fact that such a devoted Chassidic candidate had been accepted as Rabbi of the city. That’s why so many guests came to the *bar-mitzva* celebration, even many who had not been personally invited.

“The celebration was held on *Shabbos*, and the *farbrengen* continued until after the time of *havdala* [which concludes *Shabbos*]. I myself was not in the room where he gave the speeches, but everyone was astounded by their content, with indescribable amazement.”

Impression on the listeners

The Rebbetzin continues:

of the passing of their ancestor, the *Tzemach Tzedek* (1789-1866), the third great Rebbe of Chabad, for whom the *bar-mitzva* boy was named.

An occasion of “great exaltation”

The most reliable account of the celebration itself is in Rebbetzin Chana’s journal. She describes the *bar-mitzva* in two different journal entries – 18th Nissan, 5711-1951, and *Rosh Chodesh* Adar I, 5719-1959.

The second entry gives a comprehensive background for the event:

“...I was reminded of the *bar-mitzva* celebration of my eldest son, may he live a long and good life in good health and success. All our three sons’ *bar-mitzva* celebrations were impressive, but my oldest son’s was different and unusual, distinguished by a sense of great exaltation.

“It was our family’s first celebration, and everyone now related towards my late husband most positively... It came after the difficult ‘birth-pains’ around his original appointment as *Rav*. Problems resulted from opposition by non-Chassidim and Zionists to Lubavitch, of which they considered my husband a representative. They didn’t want to allow his appointment to the position.

“But the *bar-mitzva* was already over seven years after we had moved to the city. Those who had supported his appointment were proud of everything he had accomplished in the city. Those who had opposed him, on the other hand, had since then often expressed remorse for their opposition. So this was an opportunity for both sides to demonstrate their feelings.

“For our close friends, this was a true celebration, a pleasant expression of brotherly friendship – a life-giving delicious taste as I recall it now.

home in Lubavitch, he again requested his blessing for his grandson:

“I spoke [to the Rebbe RaShaB] about the *bar-mitzva* that, with *Hashem*’s help, my grandson Menachem Mendel, Leivik’s son, will mark on the coming 11th Nissan. [I asked the Rebbe] that he give him his blessing that, by [my grandson]’s wearing *tefilin*, his mind and heart become subordinated to *Hashem*...

“The Rebbe gave me his holy hand and said, ‘Have a safe trip.... Send regards to... Leivik. May *Hashem* help that Mendel be a sincerely religious Jew, [and] he [Leivik] should have *nachas* [gratification] from him and from his other children, too.’”

The grandfather concluded the journal entry with the wish, “May *Hashem* give me the privilege of soon visiting Lubavitch again.”

Erev Shabbos Hagodol

The future Rebbe’s 13th birthday, on 11th Nissan, 5675 (1915), fell that year on Friday, the day before *Shabbos Parashas Tzav* (when that Torah portion was read), *Shabbos Hagodol* (“the Great *Shabbos*”) as the *Shabbos* before Pesach is called.

Many details about his *bar-mitzva* celebration are unknown. But from the brief accounts revealed over the years, we can piece together a fascinating image of a young lad who, already then, was a great scholar and saintly personality who, despite his unassuming modesty, was already understood by others to be destined for greatness.

Since his birthday that year was on Friday, the celebration was held on *Shabbos*, and continued into the evening following, which was already 13th Nissan, anniversary

The Rebbe RaShaB's blessings

Among the distinguished guests present at the *bar-mitzva* celebration was the future Rebbe's grandfather, Rabbi Boruch Shneur Schneerson, Reb Leivik's father. He was a widower and often stayed for months on end in the town of Lubavitch, center of the Chabad Chassidic movement. As a respected member of the Schneerson family, he had the honor of being invited to stay at the home of his cousin, the Rebbe RaShaB – Rabbi Sholom Dovber (1860-1920), the fifth great leader of Chabad, who treated him with unusual closeness. Rabbi Boruch Shneur's journey to Yekatrinoslav for the *bar-mitzva* followed a prolonged stay in Lubavitch, and he brought his grandson a special present – the Rebbe RaShaB's holy blessing.

Rabbi Boruch Shneur's journal records how, a month earlier, he had requested the Rebbe RaShaB's blessing for his grandson who was about to start putting on *tefilin*:

“On Sunday of *Parashas Tetzaveh*, I told [the Rebbe RaShaB] about my son Leivik, and about his son Mendel, who has to [start to] put on *tefilin* this coming Thursday, 11th Adar, because, on the coming 11th Nissan, G-d willing, he will become *bar-mitzva*. And [I asked] that the Rebbe [RaShaB], *shalita*, should bless him that his mind and heart become subordinated to *Hashem* through putting on *tefilin* [as is the required intent of the *mitzva*]. [I further told the Rebbe how] he is a good boy, whose [level of Torah] study is prodigious, with *Hashem*'s help.”

Rabbi Boruch Shneur also mentioned how Reb Leivik “educates them [his three sons] in the path of the Torah and *avoda* [serving *Hashem*], and they are on the right and good path.”

Later, before Rabbi Boruch Shneur left the Rebbe's

תשורה משמחת נישואין - כ"ה אדר ה'תשע"ה

THE REBBE'S BAR-MITZVA

100 Years – 11th Nissan
5675-5775 (1915-2015)

By Rabbi Schneur Zalman Hertzel

Translated by Rabbi Daniel Goldberg

THE *BAR-MITZVA* CELEBRATION

“*Ge'on Olom*”

“At the time of his *bar-mitzva*,” Rebbetzin Chana once told the Yiddish writer Reb Nissan Gordon, the Rebbe’s first biographer, “my son was already a *ge'on olom* [prodigious, world-class, Torah scholar].”

The writer added that the Rebbetzin “said this with such a tone of certainty, evidently choosing her words very carefully to ensure that she not alter the exact words she had heard – almost certainly from her husband.” (Of course, only someone who is himself a *ge'on olom* – as Reb Leivik was – is qualified to decide who else is at the prodigious level of scholarship to deserve such an exalted title.)

Introduction

B"H

It is with much gratitude that we thank Hashem for giving us the opportunity and privilege of leading our dear children Chanoch and Mushkie under the chuppah. May they build a binyan adei ad and be a source of true nachas to the Rebbe, our family and to Klal Yisroel.

We sincerely thank you, our dear family and friends, for coming this evening to celebrate with us in our simcha. We particularly appreciate that many have travelled long distances from cities around the globe to join us on this joyous occasion. We look forward to being able to continue sharing and rejoicing in each others simchas.

May Hashem bestow his bountiful blessings on you, your families and Klal Yisroel, and may we merit being able to go from this simcha to rejoicing in the ultimate simcha of the Geulah Shlemah.

Families Junik and Rosenfeld



MOMENTO

From the wedding
of
Chanoch & Mushkie שיהיו
Rosenfeld



Thursday, 28 of Adar 5775

